

КОБЗАР Олександр Федорович

*начальник факультету забезпечення
державної безпеки Київського інституту
Національної гвардії України,
доктор юридичних наук, професор*

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.

На сучасному етапі становлення правової системи українського суспільства актуалізуються проблеми, пов'язані з забезпеченням реалізації правоохоронними органами своїх повноважень. Адже оскільки саме це питання в умовах функціонування правового режиму воєнного стану в Україні та триваючої збройної агресії росії проти територіальної цілісності та державного суверенітету України є пріоритетним.

Забезпечення реалізації правоохоронними органами своїх повноважень, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні, є надзвичайно важливим не лише в контексті локального забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина на території та за межами України, а й у контексті дотримання сталої демократичної політики та принципів правової державності, що є основоположними, навіть в умовах активних бойових дій. [1, С.79]

Слід зазначити, що правоохоронна діяльність одна з важливих форм діяльності держави, що реалізується через уповноважені нею органи державної влади. Досліджувана діяльність, насамперед, направлена на збереження законності у суспільстві, додержання правопорядку та захист конституційних прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина в Україні. Правоохоронна діяльність являє собою зумовлений потребами людини особливий вид соціальної діяльності, яка визначена нормами права та об'єктивною необхідністю впливу на суспільні відносини. Вона знаходить своє практичне втілення в процесі функціонування правоохоронних органів, які повинні попереджувати, запобігати правопорушенням і застосовувати державний примус або громадський вплив на осіб, які порушили встановлений законом порядок в суспільстві.

Сутність правоохоронної діяльності також визначається її метою, яка полягає в охороні прав і свобод людини та громадянина, публічного порядку та безпеки, відновленні та забезпеченні правопорядку. Ця мета досягається при реалізації завдань і функцій, що покладаються суспільством і державою на відповідні суб'єкти. А особливого значення досягнення мети правоохоронної діяльності набуває в умовах повномасштабної збройної агресії росії проти України.

До основних завдань правоохоронної діяльності слід віднести наступні: профілактика, попередження, запобігання, виявлення та розслідування

правопорушень; здійснення оперативно-розшукової діяльності; здійснення заходів із забезпечення процесуальної діяльності; забезпечення відновлення порушених і дотримання прав і свобод людини; нагляд за процесом правозастосування; виконання рішень, передбачених законом; відновлення та забезпечення правопорядку на деокупованих територіях; забезпечення правових режимів, і режиму воєнного стану зокрема.

Узагальнюючи підходи до визначення правоохоронної діяльності, можна сказати, вона являє собою зумовлений потребами людини особливий вид соціальної діяльності держави, що встановлена нормативно-правовими актами, визначена об'єктивною необхідністю впливу на суспільні відносини та знаходить своє практичне втілення в процесі функціонування правоохоронних органів, які повинні попереджувати, запобігати правопорушенням і застосовувати державний примус або громадський вплив на осіб, які порушили встановлений законом порядок в суспільстві.[2, с.14]

Реалізація військовими формуваннями та правоохоронними органами своїх повноважень в умовах дії правового режиму воєнного стану має певні особливості, що полягають у потребі визначення сталих і співмірних пріоритетів захисту прав і свобод людини і громадянина як члена соціуму та індивіда, а також збереженні державного суверенітету та територіальної цілісності в масштабі держави.

З огляду на сутність правоохоронної функції держави, механізму та змісту правового режиму воєнного стану, його тісного взаємного взаємозв'язку з правоохороною, основними аспектами напрямками реалізації правоохоронними органами своїх повноважень в умовах дії правового режиму воєнного стану, можуть бути такі як: участь у заходах пов'язаних із відсіччю збройної агресії росії проти України; відновлення та забезпечення правопорядку на деокупованих територіях; забезпечення попередження повторної окупації деокупованих територій; забезпечення відселення місцевих жителів з метою збереження людського життя; використання основних механізмів і суб'єктів правоохоронної діяльності для забезпечення дотримання непорушних і тих, що не можуть бути обмежені прав і свобод людини і громадянина як на території всієї держави так і, в першу чергу на деокупованих територіях; забезпечення реалізації державних програм і стратегій, що спрямовані на вдосконалення й підвищення рівня розуміння населенням потенційних і реальних загроз окупації їх місць постійного проживання; розробка та запровадження моделей захисту об'єктів критичної інфраструктури; забезпечення виконання загальнонаціональних стратегій, особливо тих які визначають функціонування складових сектору безпеки і оборони; забезпечення підготовки та реалізації населенням різних форм національного спротиву.

В контексті реалізації правоохоронними органами своїх повноважень, на нашу думку, слід розглянути підхід щодо формування окремої підсистеми права – права державної безпеки, як складової права національної безпеки. В даному

випадку, право державної безпеки слід розглядати як міжгалузеве системне утворення, що має свої групи норм права, правові режими, методи, засоби та прийоми правового впливу, коло суб'єктів, внутрішньогалузеві зв'язки, джерела тощо.

Правоохоронна діяльність доповнює інші сфери державного впливу. Пріоритетним змістом правоохоронної діяльності є встановлення і контроль за додержанням правопорядку та вжиття превентивних заходів для зниження показників злочинності, а також вона направлена на задоволення потреб суспільства, які полягають у дотриманні законності та правовій охороні суспільних відносин. Однак, в силу спеціальних правових режимів (особливий період, воєнний стан) правоохоронна діяльність може бути спрямована на виконання інших, не притаманних їй, завдань. При цьому, такий вид державної діяльності повинен базуватись на фундаментальних принципах правої держави, а саме: принципах законності, гуманізму, верховенства права, забезпечення прав і свобод людини тощо.

Список використаних джерел:

1. Кобзар О.Ф., Романов М.Ю. Особливості реалізації правоохоронної функції держави в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України. Київ: КІ НГУ №2 2023 С. 79-87.
2. Кобзар О.Ф. Правоохоронна діяльність: теоретико-правовий аналіз. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. № 3. 2017. С. 7-14.
3. Бистрик Г. Правоохоронна діяльність у контексті вдосконалення правових форм діяльності держави. Юридична Україна. 2010. № 2. С. 20–27.
4. Фатхутдінов В. Г. Правоохоронна діяльність: природа, сутність, гуманізм (теоретико-правові та методологічні аспекти) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / В. Г. Фатхутдінов. К., 2006. С.9.
5. Дубінчак В. М. Правоохоронна діяльність: сутність, суб'єкти, засоби забезпечення (теоретико-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / В. М. Дубінчак. К., 2010. 20 с.
6. Drozd, O., Kobzar, O., Romanov, M., Hryhorii, D., & Pohoretskyi, M. (2022). Aspects of implementation of the law enforcement function of the state under the legal regime of martial law in Ukraine: Aspectos de la implementación de la función de aplicación de la ley del Estado bajo las condiciones del régimen legal de la ley marcial en Ucrania. *Cuestiones Políticas*, 40(75), P. 569-580.